

Uddrag fra festskriftet *Kristelig Lægeforening gennem 100 år*

Baggrunden for dannelsen af Kristelig Lægeforening i 1897 var utvivlsomt den herskende lægematerialisme", som var affødt af tidens naturvi-denskabelige og lægevidenskabelige landvindinger. Samtidig var det kulturelle miljø præget af antikristelige strømninger, som noget forenklet kan sammenfattes under betegnelsen "brandesianisme".

Mod denne livsindstilling reagerede en lille gruppe kristne læger med distriktslæge Vilhelm Krohn i spidsen. På foranledning af Krohn stiftedes Kristelig Lægeforening den 28. september 1897.

Foreningen har lige fra begyndelsen været åben for læger med forskellig kristendomsopfattelse, - således også for medlemmer af frikirker. Medlemmer har ikke altid haft fælles fodslag. Dette, at Kristelig Lægeforening ikke har nogen skarp profil, er af nogle medlemmer oplevet som en svaghed, men netop herved har foreningen undgået at komme til at stå for en snæver kristendomsopfattelse.

Det har vist nok fra foreningens tidligste år været almindeligt, at ægtefæller har deltaget i møderne, og i adskillige år har mange unge familier taget deres børn med. Dette forfriskende indslag har været til glæde for alle.

Gæster fra de nordiske lande har i mange år snarere været reglen end undtagelsen især på årsmøderne. Denne kontakt har i høj grad styrket det nordiske samarbejde, og der er blevet knyttet varige venskaber. Samarbejdet har ført til regelmæssige, nordiske møder hvert tredje år på skift mellem Norge, Sverige, Finland og Danmark. Dette nordiske samarbejde har været en væsentlig forudsætning for samarbejdet mellem kristelige lægeforeninger på globalt plan.

FOREDRAG OG DISKUSSIONER

I en forening af kristne læger er det naturligt, at man beskæftiger sig med såvel kristelige som lægelige, herunder lægeligt-sociale emner. Da foreningens første formål er at bestyrke medlemmerne i troen på Jesus Kristus, kan det ikke undre, at også teologiske emner har haft en fremtrædende plads. I de sidste 50 år har en snes foredrag haft væsentligt teolo-gisk sigte.

Teologiske Emner

Det er forståeligt, at der er visse emner, som i særlig grad har optaget kristne læger. F.eks. er spørgsmålet om lidelsens betydning blevet behandlet gentagne gange.

Lægemission

Lægemission er et emne, som ligger på overgangen mellem det teolo-giske og det lægelige. Lægemission har været hovedemne på adskillige møder.

Lægen og Patienten

Grundlæggende er læge-patientforholdet det samme for den kristne og for den ikke-kristne læge, men for den kristne læge er det et bud at opfatte patienten som et medmenneske. Når den kristne læge opfatter sin patient som sit medmenneske, følger heraf forpligtelsen til at bringe evangeliet til dette medmenneske,

når der er behov herfor. Denne opgave for den kristne læge har ofte været drøftet på møderne. Allerede i "Vadstenaprotokollen" 1895-1903 blev spørgsmålet drøftet: "I hvilken udstrækning skal man vidne for den syge med ord?" Der var forskellige meninger. Det ene standpunkt var Heimbecks: "Ingen dag uden vidnesbyrd for den syge". Det modsatte standpunkt var: "Aldrig vidne så længe en patient er virkeligt syg". De fleste hævdede, at det måtte afhænge af omstændighederne.

Den gamle formaning til læger: "Nihil nocere" er gået som en rød tråd gennem disse drøftelser. Pligten til at bringe evangeliet til patienten må ses i lyset af denne formaning. Der er jo ingen tvivl om, at forkyndelsens nådegave ikke er lige udbredt blandt kristne læger. Nogle kan af Gud bruges til at bringe evangeliet, så det bliver til velsignelse, andre synes ikke at magte denne opgave, og forsøg herpå kan da komme til at virke imod hensigten. Det er nok således, at både lydighed og ydmyghed er afgørende i denne tjeneste.

Lægen og Samfundsproblemerne

En af velfærdssamfundets mindre heldige bivirkninger har været tendensen til at umyndiggøre brugerne, som kan føle, at de blot er et nummer i et bureaukratisk system. Dette problem har foreningen været opmærksom på. Allerede på Århusmødet i 1957 var emnet *Velfærdsstaten og den kristne personlighed* til debat ved Jan Prytz. Ved forårsmødet i 1963 i Horsens talte Kristian Svendsen om *Velfærdsstaten*, og problemet blev i 1972 fulgt op under titlen *Social forsorg, økonomisk kompensation eller menneskelig hjælp?* Allerede året efter var problemet atter til debat: *Menneskelig social forsorg*. Indledere var professor dr.med. Erik Skinhøj fra lægelig side og socialdirektør J. Koch fra administrativ side.

Den udvikling, som har medført svækkelse af familiens position, har også begunstiget ungdommens frigørelsestrang. For nogle unge blev resultatet ikke frihed, men slaveri af narkotika. Narkotikaproblemet blev på et møde i Domus Medica 1969 belyst af overlæge Mogens Nimb og af lektor Peter Schiøler, samt af pastor Bent Friis. Til dette møde var katolske kolleger og medlemmer af Kristelig Pharmaceutforening og af Kristelig Tandlægeforening, samt sygeplejersker og skolefolk inviterede. På årsmødet samme år talte professor i sociologi, Joachim Israel, om det højaktuelle problem *Ungdomsoprør*.

I kølvandet på kvindens frigørelse fulgte kravet om fri abort. Dette krav er jo i strid med det hippokratiske løfte om ikke at medvirke til abort. Desuden er det jo efter almindelig kristen opfattelse i strid med fosterets ret til livet. Abortproblemet har været hovedemne på møder i 1952, 1958 og 1982, og det er desuden blevet berørt på flere andre møder. Intet emne har i den grad sat sindene i bevægelse som emnet abortus provocatus. Flere af foreningens medlemmer har på egen hånd taget til orde i *Ugeskrift for Læger* og i dagspressen. På en generalforsamling i 1979 blev det vedtaget at rette henvendelse til *Den almindelige danske Lægeforening*, hvori man gjorde opmærksom på, at loven om fri abort var i strid med lægeforeningens tilslutning til Genevedeclarationen, som pålægger læger at beskytte liv fra undfangelsen. Da loven allerede var vedtaget, kom der ikke noget ud af henvendelsen.

De store videnskabelige landvindinger inden for genetik har medført, at abortus provocatus på eugenisk indikation er blevet et brændende problem. Det blev behandlet i 1979 under titlen *Etiske problemer ved genetisk rådgivning, abort på genetisk indikation*. På nordisk møde på Nyborg Strand i 1983 var emnet *Genetik og etik*. K. Kristoffersens foredrag blev betegnet som: "forbløffende, imponerende og faretruende". Året efter var titlen *Etiske aspekter af fostervandsprøver*. Blandt foreningens medlemmer var nogle få totalt

afvisende overfor tanken om abort på eugenisk indikation. Flertallet gik med betænkelighed ind for abort på eugenisk indikation, og nogle accepterede blankt abort under disse forhold.

Problemet genetik-etik var på årsmødet 1996 atter sat på dagsordenen under titlen *Genteknologi – velsignelse eller forbandelse?* Overlæge dr. med. John-Erik Stig Hansen redegjorde for de senere års rivende udvikling. Han søgte en etisk holdning til denne udvikling, og han var i særlig grad bekymret for udviklingen i ikke-kristne kulturer.

De senere års store lægevidenskabelige landvindinger også på andre områder end genetikken har givet anledning til mange etiske overvejelser. Allerede i 1967 blev emnet *Etiske problemer ved moderne terapi* behandlet af H.H.Wandall, og problemstillingen blev i 1976 fulgt op af Svend G. Johnsen, som talte om *Samvittighedsproblemer i klinisk forskning* og af overlæge dr.med. Bent Nielsen, som talte om *Samvittighedsproblemer i klinisk behandling*. I 1989 blev transplantationsproblemer taget op til diskussion, herunder *hjernedødsriteriet*, som de fleste syntes at acceptere.

De lægevidenskabelige fremskridt har medført store udgifter for samfundet, så til de øvrige problemer er nu tillige kommet ressourceproblemer. Disse problemer har tvunget læger og sygehusadministratorer – og i sidste ende også politikerne til at foretage smertelige prioriteringer. Under titlen *Sundhedsøkonomi* blev emnet behandlet af C.M. Madsen i 1985, og under titlen *Sundhedsøkonomi og etik* blev emnet debatteret i 1995. Indledere var medlemmer af Etisk Råd, læge Søren Holm og Ellen Kappelgaard samt Elisabeth Hjøllund. På et møde i Diakonissestiftelsen i 1996 var titlen *Den samaritanske pligt* belyst af professor dr.med. Henrik Wulff.

Lægefaglige Emner

Undertiden har møderne haft mere lægefaglig karakter. Spørgsmålet *Kan neuroser forebygges?* blev således behandlet af Ruth Poort i 1955. Endvidere ledede Ruth Poort i 1957 en studiekreds om Jungs psykologi. Emnet *AIDS og mission* blev behandlet på årsmødet i 1988 af Else Houmøller-Jørgensen, som satte spørgsmålstejn ved amerikanske påstande om sygdommens opståen i Afrika. Mange af foreningens medlemmer gav i øvrigt udtryk for deres utilfredshed med Sundhedsstyrelsens ensidige kondom-kampagne, der ikke nævned betydingen af ægteskabelig trofasthed. Samme år stod foreningen for udsendelsen af en pjece om AIDS fra det engelske Christian Medical Fellowship, og foreningens tidligere formand, Villy Vestergaard Olsen, havde indlæg i dagspressen.

(Uddraget er en forkortet version af Børge Marners kapitel "Kristelig Lægeforening 1897-1997" fra festskriftet *Kristelig Lægeforening gennem 100 år.*)